

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sponsalia Et Matrimonium

Schmalzgrueber, Franz

Ingolstadii, 1726

§. IV. De Communionē Assistentiæ Matrimonialis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75229](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75229)

§. IV.

De Commissione Assistentia Matrimonialis.

S U M M A R I U M.

181. An, & à quo committi alij Sacerdoti extraneo potestas Matrimonij assistendi possit?
- 183, 184, 185. An etiam à Parocho Excommunicato, Suspendo, vel Interdicto?
186. Sc. Cui Parochus, vel Ordinarius committere licentiam assistendi possit?
190. Quomodo illam committere Sacerdoti extraneo possit?
- 191, 192. An cui concessa est generaliter potestas administrandi Sacramenta, etiam censeatur concessa licentia assistendi Matrimonij?
193. An sufficiat licentia tacita, quæ habetur ex ratihabitione?
194. Sc. Respondetur cum distinctione.
197. Solvuntur Objectiones.
- 198, 199. An valida sint Matrimonia militum, quæ absente proprio Legionis suæ Capellano Castrensi coram aliene Legionis Curione contrahunt?

- 200, 201, 202. An valeat Matrimonium, contractum coram Sacerdote, cui data est licentia assistendi, sed antequam assisteret, revocata?
203. Sc. Quid si data quidem est licentia, sed nondum intimata?
- 208, 209, 210. An valida sit assistentia ex licentia metu extorta?
- 211, 212, 213. Vel dolo obtenta?
- 214, 215, 216. An prohibitio specialis deroget concessioni generali?
- 217, 218, 219. An cui concessa est licentia assistendi, præmissis Denuntiationibus, valide assistat, ijs omissis?
- 220, 221, 222, 223. An cui concessa est licentia assistendi, assistere Matrimonio possit extra Parochiam concedentis?
224. Pœna assistentis Matrimonio Parochianorum alienorum sine licentia proprij Parochi.

182. **Q**uæritur 1. An, & à quo committi alij extraneo Sacerdoti potestas Matrimonij assistendi possit? *Certum est*, quòd possit committi; ita enim expressè Trid. sess. 24. c. 1. §. qui aliter de reform. Matr. Dare autem illam licentiam potest non tantum Parochus contrahentium, sed etiam hujus Ordinarius: quo nomine hic venit 1. Episcopus proprius Diocœsis, & hujus Vicarius Generalis, respectu Diocœsanorum suorum. 2. Legati Sedis Apostolicæ respectu subditorum suæ Provinciæ. 3. S. R. E. Cardinales respectu subditorum Ecclesiæ sui quisque Tituli. 4. Capitulum Cathedralæ, Sede Episcopali vacante, & hujus Vicarius Generalis. 5. Abbates, & alij Prælati non subiecti Episcopo, & in certi territorij populum obtinentes Jurisdictionem quasi Episcopalem, *Ratio est*, quia hi omnes assistere Matrimonij subditorum suorum possunt, etiam cumulativè cum Parochis sibi subiectis, ut dictum est n. 135. *Sc. seqq.* igitur etiam licentiam dare alteri ad ijs assistendum.

183. An verò Parochus etiam excommunicatus, suspendus, aut interdictus hujusmodi licentiam dare possit, cum alijs in controversiam trahit Conink D. 27. de Sacram. dub. 2. n. 25. & Laym. l. 5. tr. 10. p. 2. c. 4. n. 5. §. credo; quia putant concessionem istam licentiæ esse actum Jurisdictionis voluntariæ, quæ Excommunicato etiam ipsa adempta est: & propterea docent, ita Excommunicatum nec licitè, nec validè dare licentiam assistendi posse alteri.

R. P. Schmalzgrueber L. IV.

Sed meliùs affirmativam defendunt

Henriq. l. 11. c. 3. n. 5. Sanch. l. 3. D. 21. n. 7. Gutier. de Matr. c. 62. n. 24. §. nihilominus. Pal. tr. 28. D. 2. p. 13. §. 10. n. 8. Barbof. de Offic. Episc. Alleg. 32. n. 110. Gonzal. in c. fin. n. 9. Pirh. hic. n. 18. Schambog. n. 13. Ratio est, quia quod quis facere per seipsum potest, hoc etiam facere per alium potest. ergo cum secundum dicta n. 174. assistere validè Matrimonio possit Parochus Excommunicatus etiam non toleratus, poterit ille etiam licentiam assistendi dare alteri; neque enim magis est actus Jurisdictionis alium loco sui constituere ad assistendum Matrimonio, quàm ipsa assistentia Matrimonialis, cum utrumque ad Parochum spectet, non quæ Jurisdictionem habet, sed in quantum est testis legitimus Matrimonij, habens facultatem sibi substituendi alium.

Atque hinc cadit Argumentum adversus Sententiæ; frustra enim concessio hæc actus Jurisdictionis dicitur. Infert quidem assertionem suam Conink ex eo, quia per ejusmodi licentiam Sacerdos extraneus, qui alioquin esset inhabilis ad assistendum Matrimonio, fit idoneus ad actus valorem. Sed hoc Argumentum nimium probat; probat enim, quòd etiam constitutio Procuratoris actus Jurisdictionis sit, cum etiam per ipsam is, qui sine hac inhabilis est ad tractanda mea negotia, habilis ad ea tractanda fiat.

Quæritur 2. Cui Parochus, vel Ordinarius licentiam assistendi Matrimonio dare possit? *Videtur*, quòd dare eam possit etiam Diacono. 1. quia Sacerdos assistens

X

Ma-

Matrimonio non est ipsius Minister, sed ipsi contrahentes, igitur assistentia illius non est actus Ordinis, ac proinde committi alteri etiam non Sacerdoti poterit. **2.** Si tantum committi licentia Sacerdoti posset, id maxime probaretur ex Trid. *sess. 24. c. 1. de reform. Matr.* ibi, *Vel alio Sacerdote de licentia Parochi.* atqui ex verbis istis nihil probatur; nam in causis favorabilibus, qualis est Matrimonium, nomine Sacerdotis etiam Diaconus comprehenditur.

287 Sed dicendum, minime posse conferri hanc licentiam non Sacerdoti, sed alteri non Sacerdoti datam esse invalidam, nec subsistere Matrimonium, coram tali Commissario contractum. Ita Navar. *l. 4. tit. de Sponsal. conf. 44. edit. 2. & h. tit. conf. 6. edit. 2.* Henriq. *l. 11. de Matr. c. 3. n. 5.* Petr. de Ledesm. *de Matr. q. 45. art. 5. punct. 3. dub. 4.* Rodriq. *tom. 1. Summ. edit. 2. c. 219. n. 12.* Vega *l. 6. Summ. cas. 112.* Sanch. *l. 3. de Matr. D. 20. n. 10.* & constat ex Trid. verbis *citt.* ex quibus hoc ducitur Argumentum: Verba secundum communem intelligentiam accipienda sunt, *c. ex litteris 10. de sponsal. & docent ibidem omnes Interpp.* atqui secundum communem loquendi usum nomine Sacerdotis intelligitur verus Presbyter, ergo dum Concilium dicit, *Vel alio Sacerdote*, intelligit verum Presbyterum. *Conf. 1.* Ex modo loquendi ejusdem Tridentini; semper enim distinguit Sacerdotes à Diaconis, & alijs Altaris ministris, ut constat ex *sess. 23.* ubi ex professo agit de Ordine, & maxime *can. 1. & can. 2.* ergo eodem modo sumitur Sacerdos in præsentis Decreto. *Conf. 2.* Quia ita Decretum hoc semper intellectum, receptumque est.

288 Potest autem Parochus, vel Ordinarius licentiam assistendi dare cuicunque Sacerdoti, sive Regulari, sive Sæculari, etiam ad curam animarum non approbato; quia hanc approbationem Trid. *sess. 25. c. 13. de reform.* tantum petit pro Confessionibus audiendis, propter magnam prudentiam, scientiam, & vitæ probitatem, quæ in hoc ministerio requiruntur. Sanch. *l. cit. n. 10.* Boss. *de contract. Matr. c. 4. n. 111.* Schambog. *hic n. 13.* König *n. 17. ibid.* Neque valorem commissionis impedit, si Sacerdos, cui assistentia Matrimonialis committitur, sit Excommunicatus, Suspendus, Interdictus, Irregularis, vel etiam degradatus; quia assistentia hæc non est actus Jurisdictionis, & exerceri potest per Excommunicatum, vel Irregularem. Sanch. *n. 10. cit.* Barbof. *alleg. 32. n. 111.* Bonacin. *de Matr. q. 2. p. 8. n. 23.* König *l. cit.* Imò subsisteret Matrimonium celebratum coram Delegato Parochi, licet is tantum Laicus esset, si communi æstimatione reputaretur Sacerdos; quia deputatio, & licentia assistendi dat ei titulum præsumptum, & concurret communis error,

qui titulo subnixus Jus facere dicitur, & defectum supplet *arg. l. Barbarius 3. ff. de Offic. Prætor. Bonacin. p. 8. cit. n. 30.* Sanch. *D. 22. n. 61.* Filiuc. *tom. 1. tr. 10. p. 1. c. 6. n. 206.*

Neque obstant Argumenta opposita, **189**
Ad 1. Assistentia Matrimonialis non est quidem actus Ordinis, est tamen actus testis qualificati, cujus qualitas ad formam Matrimonij substantialem, *conf.* ad valorem ejus requiritur, nisi defectum ejus Jus suppleat ob errorem communem. *Ad 2.* Principium illud, quod in favorabilibus latior interpretatio capienda sit, non procedit in casu, quo agitur de necessarijs ad Sacramentum; tunc enim verba secundum propriam, & usitatam significationem accipienda sunt, propter periculum irritationis Sacramenti.

Quæritur 3. Quomodo committi Sacerdoti extraneo potestas Matrimonij assistendi possit? **1.** Potest committi verbo, scripto, vel alio signo externo, per se, vel per intermediam personam; nec solum specialiter, sed etiam generaliter: ac proinde cui commissa est cura functionum, sive muneris Parochialis, illi etiam commissa censetur facultas, & potestas assistendi Matrimonij ovium sibi commissarum; quia generalis Regulæ instar est, quod generalis dispositio generaliter, & *conf.* ita intelligenda sit, ut omnes species sub se comprehendat *can. si Romanorum 1. dist. 19. l. si Chorus 39. ff. de Legat. 3.* Navar. *conf. 13. h. tit.* Sanch. *l. 3. de Matr. D. 35. n. 7.* Conink *D. 27. de Sacram. n. 30.* Pont. *l. 5. c. 29. n. 2.* Pal. *tr. 28. D. 2. p. 13. §. 12. n. 1.* Zypæus *l. 4. resp. 4. n. 1.* Vallens. *hic n. 7. v. proprij.* Zoel. *n. 19.* König *n. 17.* Wiestner *n. 67.* Reiffenstuel *n. 83.* Vincent. *Petra, tom. 2. comm. fol. 355. n. 14.*

Dubium est, an licentia assistendi Matrimonij censetur concessa per hoc, quod alicui generaliter commissa sit administratio Sacramentorum? Negant Henriq. *l. 11. de Matr. c. 3. n. 5.* Hurtad. *D. 5. diff. 11. n. 37.* Sanch. *l. 3. de Matr. D. 35. n. 8.* Conink *D. 27. n. 30.* Perez *de Matr. D. 41. sect. 1. n. 8.* Rationem dant, quia Minister Sacramenti Matrimonij non est Parochus, vel ab eo Delegatus Sacerdos, sed ipsi contrahentes, igitur dum commissa est administratio Sacramentorum alicui, non hoc ipso etiam commissa censetur assistentia Matrimonij, quæ administratio Sacramenti non est.

Sed verius est, hujusmodi commissio-
nem generalem sufficere. Ita Pont. *l. 5. c. 29. n. 2.* Pal. *tr. 28. D. 2. p. 13. §. 12. n. 1.* Barbof. *de Offic. Episc. alleg. 32. n. 127.* Zypæus *l. 4. resp. 4. n. 1.* Gonzal. *in c. fin. h. tit. n. 9.* Fagnan. *in c. quod nobis eod. n. 27.* **288.** König *hic n. 18. resp. 2.* Wiestner *n. 68.* Reiffenstuel *n. 84.* Petra *l. cit.* Magnif. P. Schmier *p. 2. de Sponsal. & Matr. c. 5. n.*

3. n. 138. & ita declaratum est à s. Congr. Card. Triad. Interpp. juxta quam, ut de Parochi licentia Sacerdos alius Matrimonij Parochianorum assistat, requiritur commissio administrandi Sacramenta, vel si hæc absit, expressa, vel specialis licentia. Ratio est, quia generali ejusmodi commissione comprehenduntur omnia munera Parochialis, inter quæ cum etiam sit assistentia, & Benedictio nuptialis, etiam ipsa per eam commissio censetur.

Neque obest Ratio allata in contrarium; quia etsi Parochus assistendo Sacramentum non administrat, tamen ipsius presentia est necessaria ad illius Sacramenti administrationem.

198 Quæritur 4. An sufficiat licentia tacita, quæ habetur ex ratihabitione, ut Sacerdos alienus assistat? Videtur sufficere.

1. quia sicut nemo assistere Matrimonio potest, nisi Parochus, vel cui iste licentiam dederit, ita nec Eucharistia ministrari potest, nisi à Parocho, vel cum licentia Parochi; & tamen hoc non obstantibus ad ministrandam Eucharistiam sufficit licentia præsumpta. 2. similiter Confessiones Parochianorum suorum de Jure communi non potest audire, nisi Sacerdos proprius c. omnis 12. de pœn. & remiss. & tamen valide audiuntur ab extraneo ex præsumpta ratihabitione proprii Sacerdotis. 3. can. fin. caus. 9. q. 2. dicitur S. Epiphanius promovit ad Ordines quosdam Clericos ex Dialecti S. Joannis Chrysolomi: & factum ejus exculatur, quod Sanctus Vir istud omnino non fecisset, si ei detrimentum fore perpenderet. ergo similiter fat erit in Matrimonio pro legitima licentia ratihabitione de futuro. 4. c. aqua 9. de consecr. Eccl. negatur quidem, quod reconciliatio Ecclesiæ potest fieri sine commissione Episcopi, facta autem misericorditer tolera ut, ubi Gloss. V. toleramus, ait, incipit valere ex nunc, cum prima nulla fuisset. ergo similiter, quamvis Matrimonium absque licentia de presenti Parochi esset nullum, factum quando accedit ratihabitione illius, incipit valere, nec erit opus iterum celebrari. 5. Ratihabitione retrotrahitur ad tempus celebrati Contractus, & mandato æquiparatur juxta Reg. ratihabitionem 10. in 6. sed si principio intervenisset mandatum Parochi, esset validum Matrimonium. ergo erit validum ex tunc, quando postea Parochus ratificat factum.

194 Sed optimè quætionem hanc solvunt, qui cum Sanch. l. 3. de Matr. D. 35. n. 17. & 20. Hurtad. D. 5. difficult. 11. n. 38. Conink D. 27. de Sacr. dub. 3. n. 31. Pont. l. 5. c. 29. n. 1. Pal. tr. 28. D. 2. p. 13. §. 12. n. 4. Perez. de Matr. D. 41. sect. 2. n. 6. & 7. Gobat. Exper. tr. 9. n. 488. Eng. hic n. 15. Wiestner ibid. n. 69. & 70. Magnif. P. Schmier p. 3. de Spons. c. 5. n. 140. & duob. seqq. distinguunt inter licentiam B. P. Schmaizgrueber L. IV.

tacitam presentem, & futuram. Vel enim Parochianorum Matrimonio assistit alius Sacerdos, presente Parocho proprio, & dum ille ad assistendum se pararet, aut actu assistere vellet, tacente, nec contradicente, cum posset; vel assistit illi solum ex præsumptione ratihabitionis futuræ, quia credit, quod Parochus, si peteretur, licentiam assistendi concederet, & assistentiam attentatam ratihaberet.

Si primum, dicendum est, quod Matrimonium coram eo celebratum subsistat. Ratio est, quia in favorabilibus, & quæ tacenti modicum præjudicium afferunt, scientia, & patientia operatur consensum arg. c. un. de Despons. impuber. in 6. l. si ut proponis 5. C. de nupt. & l. Labeo 19. ff. de acqu. pluv. arcend. atqui Matrimonium favorabile est, & assistentia, ei præstita ab alio Sacerdote, Parocho scienti, & tacenti modicum, imò nullum præjudicium affert. ergo &c. Conf. Quia ubi licentia requiritur in actu, sufficit tacita, & præsumpta in actu presenti arg. c. fin. de Offic. Vicar. in 6. talis adest in casu nostro; si enim licentiam non indulgeret, contradiceret.

Si secundum contingat, Matrimonium est invalidum. Ratio est, quia Tridentinum ad valorem Matrimonij, coram alio contracti, petit, ut id celebretur de Parochi ipsius, vel Ordinarij licentia, sive ut is habeat ab ipso licentiam assistendi. atqui is, qui solum credit, quod Parochus ipse concessurus esset licentiam, si peteret, non habet licentiam, sed solum est habiturus. ergo &c. Conf. Quia quoties ad valorem actus requiritur licentia, illa præcedere actum debet, atque in eo intervenire. l. si quis mihi 25. §. jussim 4. ff. de acquir. vel omit. hered. ita requiritur licentia in presenti casu. ergo &c. Bene tamen alijs cit. adjungit Sanch. l. cit. n. 19. in casu, quo eadem die simul licentia concessa, & Matrimonium initum est, & dubitatur, utrum horum præcesserit, præsumi licentiam præcessisse, ex Regula, quod in dubio potius capienda sit præsumptio, ut actus valeat, quam ut peccet l. quoties 12. ff. de reb. dub. quod maxime verum est in re favorabili, qualis est Matrimonium, pro quo in dubio judicandum est c. fin. de sent. & re judic.

Neque obstant Argumenta n. 193. 197 allata. Ad 1. Negatur paritas; quia licentia ad ministrandam Eucharistiam alieno Parochiano requiritur solum, ut licet istud fiat; conf. sufficit probabilis spes, & præsumptio consensus in eo, qui licentiam deberet dare. Ad 2. Cum ad actum absolutionis Sacramentalis, ut valeat, requiratur Jurisdictio in poenitentem; hanc autem non habet Sacerdos extraneus, consensus proprii Sacerdotis, seu ratihabitione requiretur de presenti; & hinc Argumentum istud potius confirmat nostram Sententiam, quam impugnet.

gnet. *Ad 3.* In collatione Ordinum licentia proprii Episcopi solum requiritur, ut licite conferantur ab Episcopo extraneo: & ita sufficit ratihabitio de futuro. *Ad 4.* In Sacramentalibus, cum solennitas sit de Jure Ecclesiastico, potest illam Pontifex mutare, & sic supplere defectum omissum, ut ex tunc incipiant valere: secus est in Matrimonio, ubi, si semel non valuit, non potest Ecclesia facere, ut ex tunc valeat, nisi contrahentes renovent consensum. *Ad 5.* Ratihabitio retrahitur, & æquiparatur mandato, quando valor actus pendet ex solo mandato, & voluntate Domini; hoc autem non fit in Matrimonio, cujus valor pendet à contrahentium consensu legitimo, qui cum initio non adfuerit, necessarium est, ut repetatur.

¹⁹⁸ *Quæritur 5.* An valida sint Matrimonia militum, quæ absente proprio suæ Legionis Capellano Castrensi coram alienæ Legionis Curione contrahunt? Casus iste sapissime contingit ob receptam nostris temporibus partitionem Legionum, quæ plerumque partes diversarum Legionum imponuntur uni Præsidio, & apud se ejusmodi diversarum Legionum milites præsentem habent, non nisi unum unius Legionis Curionem Castrensem, coram quo Matrimonia celebrent.

Ratio dubitandi de Matrimoniorum istorum valore gravissima sumitur ex resolutione Quæstionis præcedentis; quia cum talis Curio licentiam assistendi Matrimonijs militum alterius, quam suæ Legionis, à proprio ipsorum Curione, quippe qui sæpe procul, & diu cum alia Legionis suæ parte abest, habere plerumque nequeat, ex alia licentia non videtur assistere, quam ex licentia fundata in præsumptione ratihabitio- nis futuræ. atqui hæc licentia ad valorem Contractus nuptialis non sufficit, ut dictum est *n. 196.* ergo &c.

¹⁹⁹ Sed adhuc dicendum, quòd ejusmodi Matrimonia sint habenda pro validis, ut rectè advertit P. Wiestner *hic n. 73.* Idque 1. propter generalem conventionem Curionum, seu Capellanorum Castrensi- um, quorum cura singulæ Legionis commissæ sunt. 2. Propter generalem, & rationabilem consuetudinem; nam, ut communis sententia habet, per consuetudinem, si rationabilis, & legitime præscripta sit, acquiri potest etiam Jurisdictio fori interni, atqui consuetudo hæc nostra est rationabilis, & legitime præscripta, ergo &c. 3. Propter generalem commissionem Curæ factam Curionibus Castrensi- bus à Superiore ipso- rum Castrensi, qui licentiam administrandi Sacramenta, & cons. etiam assistendi Matrimonijs militum quorumcumque, absente proprio illorum Curione, dat omnibus Curionibus Castrensi- bus non restrictam.

Quæritur 6. An validum sit Matrimo- nium, contractum coram Sacerdote extraneo, cui data est licentia assistendi, sed antequam assisteret, revocata? *Certum est,* non valere, si revocatio per nuntium ad id destinatum est intimata; nam revocari ad libitum potest, cum sit merè gratuita, & omnino pendens à voluntate concedentis. Sanch. *l. 3. de Matr. D. 36. n. 9.*

Difficultas est, si nondum intimata est revocatio, vel non legitime, i. e. per nuntium ad id destinatum intimata. Etiam hoc casu non valere Matrimonium, videtur probari 1. ex argumento primum allato; quia licentia hæc omnino pendet à voluntate concedentis, ergo hac cessante, etiam ipsa cessat. 2. Quando mortuus est delegans, re integra, perit potestas delegati, etiam ignorantis, nec gesta per ipsum tunc valent *c. relatum 19. & c. gratum 20. de Offic. Deleg.* 3. Si Delegatus novit se revocatum, licet publicè id ignoretur, ipso Jure non valet Processus, secus, si Delegatus ignoret, ut docent Bald. *in l. 2. n. 7. C. de Sent. & interloc. & ibi Salicet. n. 5. q. 2.*

Sed dicendum, non sufficere revo- ²⁰⁰ catam esse licentiam assistendi Matrimonio, nisi intimeret revocatio per nuntium ad id destinatum illi, cui concessa fuerat; cons. si ejusmodi Sacerdos ante ipsam intimationem adtulerit Matrimonio virtute licentiæ sibi concessæ, illud valebit, esto, aliunde noverit revocatam esse licentiam. Ita Sanch. *l. 3. de Mur. D. 36. n. 9.* cum cæteris. Sumitur ex *l. si forte 17. ff. de Offic. Præsid.* ibi, *Si forte Præfes Provincie manumiserit, vel tutorem dederit, priusquam cognoverit successorem advenisse, erunt hæc rata,* ubi Gloss. *V. cognoverit,* ait, *Usque ad ejus adventum durat ejus Jurisdictio.* Addidi, *Esto aliunde noverit revocatam esse licentiam;* non enim sufficit qualiscunque notitia revocationis, sed requiritur, ut Commissarius de revocatione certior fiat per ipsum Parochum, aut ejus Epistolam, aut alium ejus nomine, ut per Procuratorem, vel nuntium ab ipso ad id destinatum, ut bene advertit alijs *citt.* Sanch. *D. 30. n. 13.* Ratio est, quia per easdem causas res nascitur, & dissolvitur *c. omnis res 1. de R. J.* atqui constitutio Commissarii ad assistendum Matrimonio exigit unionem voluntatum Parochi constituentis, & Commissarii acceptantis, quæ acceptatio, ut mox dicetur, exigit nuntiam talis constitutionis per nuntium à constituyente ad hoc destinatum ergo &c.

Neque urgent Argumenta *n. 200.* ²⁰¹ allata. *Ad 1.* Voluntas concedentis licentiam censetur esse conformis Juri; cons. hujus fictione tamdiu censetur durare, quamdiu ejus revocatio legitime non est intimata. *Ad 2.* Negatur paritas; nam Delegatus, mortuo Delegante, non amplius agere ex
 vo

Voluntate Delegantis potest, cum hæc morte istius omnino cesserit, cum tamen, si ab ipso vivente revocata sit, beneficio Juris adhuc censetur durare usque ad intimationem revocationis legitimam. *Ad 3.* Negatur Ant. nam tum defectum potestatis supplet Jus occasione communis erroris. Et esto, revocatio sit communiter nota, quamdiu tamen legitime intimata non est, vim auferendi potestatem assistendi Matrimonio ex licentia prius concessa non habet, cum, ut dictum est, legitime innotescere revocatio debeat.

¹⁰⁹ Quæritur 7. An validum sit Matrimonium, celebratum coram Sacerdote, cui concessa est quidem facultas assistendi, sed non intimata? Videtur valere generaliter à tempore concessionis, ita, ut neque scientia, neque intimatio ejusdem requiratur. 1. Quia privilegia habent effectum à tempore, quo data sunt, etiam ante acceptam notitiam, quod inde colligitur, quia in Litteris gratiæ (quibus privilegia accensentur) non attenditur tempus *Præsentate*, sed tempus *Datæ*, quod signum est, statim tunc, cum datæ sunt parti jus quæri. 2. Ut concessio licentiæ à voluntate concedentis, ita & Legatum à voluntate testatoris dependet, atqui Legatum relictum à testatore acquiritur ignoranti à tempore mortis *l. cum pater 77. §. sardo 3. ff. de Legat. 2.* ergo & concessio licentiæ à tempore concessionis procedit. 3. Juxta *l. consensisse 2. §. convenire 1. ff. de Judic.* ignorans habet exercitium Jurisdictionis prorogata. ergo & talis Sacerdos, ignorans licentiam sibi concessam, habebit exercitium concessionis sibi factæ. 4. In proposito casu servatur finis, & verba Concil. Trid. finis quidem, quia Matrimonium jam ita contrahitur, ut excludatur periculum abnegandi illud; verba autem, quia data est licentia Sacerdoti extraneo, & Concilium non expressit, quòd hæc licentia debeat innotuisse prius. 5. De Jure veteri non censetur plus correctum, quam sit expressum *l. fin. c. de appell.* & in dubio favendum potiùs Matrimonio *c. fin. de sent. & re judic.* atqui de Jure veteri tale Matrimonium indubiè valuit, ergo & nunc valet.

¹⁰⁴ Sed meliùs distinctionem adhibent Sanch. *l. 3. de Matr. D. 36. n. 2.* Hurtad. *de Matr. D. 5. difficult. 13.* Filliuc. *tr. 10. p. 1. n. 220.* Conink *D. 27. de Sacram. n. 32.* Pal. *tr. 22. D. 2. p. 13 §. 12 n. 6.* Barbof. *ad Frid. sess. 24. c. 1. de reform. Matr. n. 117.* König *hic n. 18.* Respons. 3. *circa medium.* Wiestner *hic n. 74.* Magnif. P. Schmier *p. 3. de Spons. c. 5. n. 143.* Vel enim tali Sacerdoti licentia hæc assistendi Matrimonio concessa est à Parocho, aut Ordinario motu proprio, aut etiam ad instantiam alicujus, sed ipso inficio; vel concessa illa est ipso petente, aut alio quidem petente, sed ipso conscio,

Si primum, Matrimonium coram ipso 205 fo, antequam ad eum notitia licentiæ concessæ venerit, non valet. *Ratio est*, quia talis licentia sapit naturam gratiæ privilegio concessæ, & donationis. Atqui privilegia, & donationes effectum non fortiuntur, nisi à tempore acceptationis. Igitur neque in casu nostro licentia assistendi, sed requiritur, ut sit acceptata; acceptari autem licentia non petita, sed motu proprio, vel ad instantiam alterius concessa, Sacerdote, cui concessa est, ignorante, non potest, ergo &c. *Proceditque hoc*, etsi talis Sacerdos jam fuerit illius concessæ conscio, si notitiam istam acquisiverit per alium, quam per impetranterem aut ejus, vel Parochi concedentis nuntium, ut notat Sanch. *l. cit.* Imò nec credi facile debet ijs, qui asserunt se accepisse à Parocho, vel Ordinario licentiam contrahendi Matrimonium coram Sacerdote extraneo, nisi ostendant aliqua saltem verisimilia indicia, aut essent personæ nullatenus suspectæ, & fide dignæ; licet enim in ijs, quæ præcisè ad forum animæ spectant, credatur dicenti se habere licentiam, ut v. g. alieno Sacerdoti confiteatur: secus tamen est in ijs, quæ ad forum Ecclesiæ externum spectant, prout etiam est Matrimonium; in his enim non facile creditur asserentibus aliquid in favorem proprium. Sanch. *l. 3. D. 37. n. 2.* Conink *D. 27. n. 39.* Barbof. *ad sess. 24. c. 1. de reform. Matr. n. 119.* Engl. *hic n. 16.* Hinc in re ista cautè omnino est procedendum; quia gravissimum præjudicium sequi posset Matrimonio, & proli inde susceptæ, si Sacerdos de licentia obtenta aliter testificari non posset, quam per dictum personarum contrahentium, quibus, ut dictum, in propria causa fides non habetur. König *n. 18. resp. 3.*

Si secundum contingat, Matrimonium 206 coram ejusmodi Sacerdote celebratum valet, etiamsi nondum sciat licentiam sibi concessam esse, sed tantum ex conjectura temporis illud colligat. *Ratio est*, quia tunc licentia data acceptata censetur hoc ipso, quòd ijs, cui data est, vel alius ipsius nomine, & ipso conscio illam perierit. *Ex quo sequitur*, valide celebrari Matrimonium coram Sacerdote eo tempore, quo nuntius, ferens litteras concessionis licentiæ ab ipso peritæ, adhuc in via est, etsi Sacerdos ipse ignoret eam sibi esse concessam. P. Wiestner *n. 75.* Dixi *valide celebrari*; nam ante notitiam licentiæ sibi concessæ illicitè ipse assistet Matrimonio, quòd sic assistendo exponat Sacramentum Matrimonij, coram se contractum, periculo nullitatis.

Neque aliud probant Argumenta ad 207 ducta *n. 203.* *Ad 1.* Id verum est, quando privilegium datum est ad instantiam privilegiati, vel alterius, isto conscio, & consen-

tiante. Secus, si motu proprio; nam tum fortitur effectum suum à tempore, quo certior de illo fit is, cui conceditur, ut pluribus probat Sanch. l. 3. D. 36. n. 2. Ad 2. Id speciale est in Legato, quòd Legatario post mortem legantis statim acquiratur Jus: deinde Jus istud, quod Legatario acquiratur, tantum conditionatum est, si iste Legatum acceptet; potest enim repudiare liberrimè. Ad 3. Ignoranti prorogata est accessoria ad principalem; ignoranti autem accessoria accrescunt. Ad 4. Licentia à Trid, requisita, ut extraneus Sacerdos assistere possit Matrimonio, intelligi debet cum effectu; effectum autem, ut hætenus ostensum est, non habet, nisi postquam est acceptata. Ad 5. patet ex Trid, sess. 24. c. 1. de reform. per ejus Decretum irritari Matrimonium clandestinum; tale autem est, si celebratum non sit coram Parocho, vel alio Sacerdote de ipsius Parochi, vel Ordinarij licentia, quam juxta dicta nondum habet, cui illa nondum est intimata.

208 Quæritur 8. An valida sit assistentia Matrimonialis ex licentia metu extorta? Ratio dubitandi est 1. Quia Matrimonium metu extortum invalidum est. Atqui licentia assistendi Matrimonio refertur ad Matrimonium. Ergo &c. 2. Constitutio Procuratoris Matrimonialis, & promissio Dotis metu extortæ sunt irritæ, non ob aliam causam, quàm propter relationem, vel accessionem ad Matrimonium, Ergo ob eandem relationem irrita erit etiam licentia assistendi Matrimonio metu extorta. 3. Concessio licentiæ assistendi Matrimonio est actus potestatis affinis Jurisdictioni. Atqui hujus prorogatio metu extorta invalida est juxta Gloss. in c. 2. V. coactus de ijs, que vi, metu, &c. Ancharan. ibid. n. 3. Abb. n. 12. Imol. n. 7. fin. & constat ex l. consensisse 2. ff. de Judic. princ. ibi. Si cum restitisset quis ex litigatoribus, viribus prature compulsus est, nulla est Jurisdictio.

209 Sed his non obstantibus, dicendum, concessionem licentiæ metu extortæ, & ipsum Matrimonium, cui vigore talis licentiæ assistit Sacerdos extraneus, esse validum. Ita Gutier, de Matr. c. 69. n. 14. Sanch. l. 3. de Matrim. D. 39. n. 13. Hurtad. de Matr. D. 5. diffic. 11. n. 39. Conink D. 27. n. 37. Perez D. 41. sect. 5. n. 2. Pal. tr. 28. D. 2. p. 13. S. 12. n. 2. Barbof, de Offic. Episc. alleg. 32. n. 115. § 133. Wiestner hic n. 77. Ratio est, quia etsi talis licentia sit metu extorta, ipsum tamen Matrimonium, coram Sacerdote ex tali licentia contractum, liberum à metu est. Igitur non apparet, ex quo capite irritum sit, cum neque Matrimonium ex tali licentia contractum, neque ipsam licentiam sic extortam Jura irritent.

210 Argumenta contraria levis momenti sunt. Ad 1. Patet disparitas ex ratione

allata. Ad 2. Jure proditum est, quòd Constitutio Procuratoris Nuptialis, & promissio Dotis metu extortæ valore destituantur; non autem Jure expressum habetur, quòd etiam irrita sit licentia assistendi Matrimonio metu extorta. Ad 3. Esto, Jurisdictionis prorogatio metu facta invalida sit, is casus est specialis exceptus à Regula generali, quâ traditur metu gesta tenere: igitur ejus nullitas absque alio textu extendi non debet ad licentiæ concessionem, neque actus Jurisdictionis est, neque per eam Jurisdictio aliqua transferitur.

Quæritur 9. Utrum valida sit licentia assistendi Matrimonio obrenta dolo, v. g. si allegata sit falsæ causæ urgentis necessitatis, aut petita ejus concessio à Parocho, vel Ordinario per mendacium nomine alicujus Magnatis? R. Cum distinctione: Vel enim dolosum ejusmodi mendacium habuit rationem causæ finalis, vel solum impulsivæ. Si rationem causæ finalis, ita, ut concessio licentiæ alligata fuerit à concedente veritati causæ, aut nominis, cujus gratiâ ea petita est, certum est tam concessionem licentiæ, quàm assistentiam nuptialem ex ea secutam esse irritam; quia tali casu apertè deficit consensus in concedente.

Si verò habuit rationem causæ solum impulsivæ, iterum certum est valituram concessionem licentiæ, & assistentiam Matrimoniale casu, quo concedens ita dispositus fuit, ut intellecta etiam vanitate allegationis, concessurus adhuc fuisset licentiam: idque ex ratione opposita; nam tali casu in consensu concedentis nullus defectus est.

Dubitari potest, an hujusmodi licentia concessa valeat, si concedens allegationi falsæ concessionem suam quidem non alligavit, ita tamen dispositus fuit, ut falsitate allegationis cognita, concessurus illam non fuisset? Ratio dubitandi sumitur ex paritate cum dispensatione, vel concessione alterius gratiæ Apostolicæ, impetratæ per narrationem falsitatis, aut reticentiam veritatis, quæ nulla est, si cognito defectu, concedenda non fuisset.

Sed adhuc dicendum, ejusmodi licentiam, & assistentiam, ipsamque Matrimonium, ex ea consecutum, etiam tali casu subsistere. Ita Sanch. l. 3. de Matr. D. 39. n. 14. Gutier, c. 69. n. 14. § 15. Caspar Hurtadus de Matr. D. 5. diffic. 11. fin. Conink D. 27. n. 37. Perez D. 41. sect. 6. à n. 2. Pal. tr. 28. D. 2. p. 13. S. 12. n. 2. Wiestner hic n. 79. Ratio est, quia hoc ipso, quòd causæ, & authoritati allegatæ consensus concedentis alligatus non sit, ille simpliciter, & absolute est præstitus.

Neque obstat Ratio dubitandi allata, quia nec dispensationem, aut gratiam Apostolicam cujuscunque falsitatis expressio, aut

aut veritatis reticentia ob- vel subreptitiam facit, sed ea tantum, de qua ex Stylo Curiae, vel consuetudine constat, quod requiratur ad valorem dispensationis, vel gratiae concessae: unde ex hoc potius confirmatur nostra responsio; nam quando valor concessionis Pontificiae non est alligatus allegationi falsa, concessio etiam dispensationis, & gratiae Apostolicae valet. Ergo etiam valebit concessio licentiae assistendi Matrimonio, si falsitati allegationis non alligetur concessio.

214 Quæritur 10. Utrum vi licentiae, quam Bertha obtinuit ab Ordinario Dioeceseano, ut conjungi Matrimonio possit cum paris conditionis Iuvene (ejus nomine, & familiam non expressis) à quocunque Sacerdote, ipso coram Sacerdote non Parochiali contrahere Matrimonium possit cum Titio, paris quidem cum ipsa conditionis Iuvene, sed cui ab eodem Ordinario propter litem super Sponsalibus, & defloratione cum Caja pendente, ne quid in istius præjudicium innovaret, Matrimonium fuerat interdictum?

215 R. Negativè cum P. Wiestner hic n. 20. Ratio est, quia juxta Regulam 81. in 6. in generali concessione non veniunt ea, quæ quis non esset verisimiliter in specie concessurus. Atqui Ordinarius, concedens licentiam in genere, ut Bertha contrahere Matrimonium cum paris conditionis Iuvene possit coram quocunque Sacerdote, si illa hoc determinatè petiisset pro Titio, licentiam illam non concessisset, sed denegasset. Ergo generalis illa licentiae concessio ad Matrimonium, quod eadem Bertha cum Titio inijt, vel inire vult, non extenditur, & cons. Matrimonium ita initum nullum est.

216 Conf. 1. Ex fine prohibitionis ab Ordinario factae; nam Titius prohibitus est ab Ordinario, ne ab ipso aliquid innovaretur in præjudicium Cajæ. Atqui nulla alia re magis, quam Matrimoniali contractu cum Bertha præjudicari eidem poterat. Ergo dum prohibitionem istam fecit Titio, voluit eum à generali concessione, Berthæ facta, exceptum.

Conf. 2. Concessio generalis Berthæ facta ita intelligi, & explicari debet, ut intentio concedentis non eludatur. Eludetur autem, si concessio illa se extenderet etiam ad ducendum Titium, ergo &c.

217 Quæritur 11. An si Episcopus, vel Parochus extraneo Sacerdote det licentiam, ut assistat Matrimonio, præmissis tamen Denuntiationibus, & Examine, an Sponsi non laborent impedimento aliquo, valeat Matrimonium, quando his ommissis Sacerdos talis assistit Matrimoniali Contractui? Videtur non valere. 1. Quia ablativus ille, præmissis Denuntiationibus, formam, & conditionem importat l. à testatore 109. ff. de condit. & demonstrat. ergo licentia erit

conditionata, ac proinde invalida, non servata conditione. 2. Quando commissio fit sub certa forma, eam non servatam, corrumpit actus; nam fines mandati diligenter servandi sunt l. diligenter 5. ff. mandati. atqui in casu quæstionis commissio assistendi Matrimonio fit Sacerdoti delegato sub certa forma, ut scilicet præmittat Denuntiationes, & examen super impedimento. Ergo his ommissis, corrumpit Matrimonium. 3. Quando quis absolvit ab Excommunicatione vi Bullæ Cruciatæ, absolutio ista irrita est casu, quo satisfactio partis non præmittitur, quia Bulla Sacerdoti absolutionem concedit præstita satisfactione parti. Ergo idem dicendum in casu præsentis.

Sed dicendum valere Matrimonium, nisi Sponsi laborent impedimento alio dirimente. Ita Sanch. l. 3. de Matr. D. 33. n. 3. & alij apud istum. Ratio est, quia forma ista, ut assistatur Matrimonio; præmissis Denuntiationibus, & examine super impedimento, est Jure communi expressa c. fin. h. tit. & Trid. sess. 24. c. 1. de reform. Matr. Atqui quoties exprimitur in commissione forma Juris communis eo modo, quo Jure inest, non potest intentio committentis inducere novam formam, & conditionem, sed est admonitio quædam, ut observetur forma Juris communis, ut communis DD. notat, igitur cum nec in c. fin. nec in Trid. c. 1. cit. Denuntiationes præscribantur, tanquam de essentia Matrimonij, illarum ommissio etiam non vitabit licentiam, & ipsam assistentiam Matrimoniam.

Neque obstant Argumenta opposita, 219 Ad 1. Id verum est, quando ea forma, posita in commissione, non est forma Juris communis, sed nova; tunc enim importat conditionem. Ad 2. Eadem est responsio. Neque dicas, si Ordinarius committat assistentiam Matrimoniam non præmissis Denuntiationibus, Parochi, vel alij Sacerdoti, cum addito, Dummodo moneas sub Excommunicatione Sponsos, ne consument Matrimonium ante Denuntiationes, non est ea forma Juris communis. Igitur saltem hoc casu irritum erit Matrimonium, si monitio hæc omittatur. Nam dicendum, etiam hanc formam ad instructionem tantum, non verò ad essentiam licentiae pertinere, quod inde patet, quia talis Sacerdos hoc casu satisfacit, si post contractum Matrimonium moneat Sponsos de eo non consummando. Unde quando dicitur, quod forma, quæ non est Juris communis, addita commissioni, inducat veram formam essentialem, id intelligendum, nisi ex alijs conjecturis clarè deprehendatur oppositum. Ad 3. Imprius teste Sanch. l. cit. non est improbabile, absolutionem, virtute Bullæ impensam, antequam satisfactio præstetur parti, injustam quidem, sed validam tamen esse: & esto, invalida sit, ideo invalida est, quia con-

conditio illa satisfaciendi parti ponitur alio modo, quam quo Jure communi inest.

220 Quæritur 12. An Sacerdos, cui licentia concessa est à Parocho, ut Parochianorum suorum Matrimonio assistat, hæc licentiã uti, & Matrimonio assistere etiam extra Parochiam concedentis possit? *Certum est* non posse, si licentia, à Parocho ipsi data, restricta est ad Ecclesiam Parochialem, vel alium locum intra fines Parochiæ illius situm; quia sicut Parochus dare licentiam assistendi potest, ita etiam dare potest restrictam, ut ultra locum concessum non extendatur.

Dixi autem, si restricta sit; nam si licentiam dans locum certum addiderit tantum demonstrationis causâ, ut si dicat, *Conjunge Matrimonio Titium, & Bertam in Ecclesia mea*, vel, *Committo tibi vices meas ad assistendum Matrimonio in Parochia mea*, non censetur licentia esse restricta; quia, ut Sanch. l. 3. D. 34. n. 4. notat, sensus est, *Do licentiam ad conjungendos Parochianos meos.*

221 Unde dubium totum præsentis Quæstionis recidit, an cum nullus nominatus est locus, vel nominatus quidem est, sed solum demonstrationis causâ, Commissarius extra Parochiam committentis assistere validè Matrimonio Parochianorum committentis possit? Negativam defendunt plures apud Sanch. l. cit. n. 1. & videtur istud probare ratio; nam licet assistentia nuptialis non sit proprie actus Jurisdictionis, ad voluntariam tamen Jurisdictionem reducitur; quia & ipsa exercetur in volentes, & sine cognitione Judiciali. Atqui voluntaria Jurisdictio extra proprium territorium exerceri solum potest, quando est Ordinaria, non verò, quando illa est delegata ab aliquo inferiore Principe, ut colligitur arg. l. omnes 2. ff. de Offic. Procons. & Clem. dudum 2. de Sepultur. quorum textuum priore Legato Proconsulis negatur manumissio, & alij Jurisdictionis voluntariæ actus ante ingressum Provinciæ sibi demandatæ; posteriore autem statuitur, Religiosos ab Episcopo approbatos, & delegatos ad audiendas Confessiones non posse illas excipere extra Diocesim Episcopi approbantis.

222 Sed verior est affirmativa, videlicet etiam Sacerdotem extraneum post acceptam à Parocho licentiam, ut Parochianorum suorum Matrimonij possit assistere, iisdem assistere validè posse extra Parochiam concedentis. Ita Sanch. l. 3. de Matr. D. 34. n. 3. Gutier. c. 62. de Matr. n. 10. Comink D. 27. dub. 3. n. 28. Pont. l. 5. c. 29. Pal. tr. 28. D. 2. p. 13. §. 9. n. 7. Barbof. de Offic.

Episc. alleg. 32. n. 96. §. 114. Perez D. 41. sect. 3. n. 2. Fagnan. in c. quòd nobis 2. b. tit. n. 39. §. seqq. Wagnerek §. qui aliter not. 3. eod. Honor. bic n. 7. Wiestner ibid. n. 83. Ratio est, quia Trid. sess. 24. c. 1. §. qui aliter de Matr. ad valorem Matrimonij solum exigit, ut Matrimonium contrahatur præsentè Parocho, vel alio Sacerdote de ipsius Parochi, vel Ordinarij licentia, & duobus, vel tribus testibus; de loco autem, & alijs tanquam merè accidentarijs nihil decidit. Igitur dicendum ultra illa ad valorem Matrimonij non requiri ullam aliam circumstantiam: conf. etiam non requiretur, ut talis Sacerdos Matrimonio assistat intra fines Parochiæ concedentis, nisi ad hanc ipse concedens licentiam datam restrinxerit.

Ad Argumentum sententiæ oppositæ Sanch. l. cit. n. 2. cum plurimis alijs à le cist. meritò negat Jurisdictionem voluntariam etiam delegatam restringi ad territorium delegantis. Neque contrarium probant duo textus allegati. Ad 1. Legatus Proconsulis actus voluntariæ Jurisdictionis ante ingressum Provinciæ exercere non potest; quia ante ingressum caret Jurisdictione, ut notat Gloss. in l. cit. V. potest, Brunem. n. 2. Wiestner bic n. 83. & probat ratio; quia Jurisdictionem non habet, nisi mandatam à Proconsule; iste autem ante Provinciæ ingressum mandare non potuit l. observare 4. §. post hac 6. ff. de Offic. Procons. Ad 2. Religiosi ab Episcopo approbati, & delegati ad Confessiones audiendas audire extra concedentis, & delegantis Diocesim solum prohibentur Confessiones illorum, qui Episcopi approbantis & delegantis subditi non sunt, ne unius Episcopi approbatio ad omnium totius Orbis fidelium Confessiones excipiendas porrigi videatur: Interim tamen Confessiones subditorum Episcopo deleganti audire possunt etiam extra Diocesim delegantis, & approbantis.

Quæritur 13. Quam pœnam incurrat Parochus, vel Sacerdos alius, qui alienos Parochianos conjungere, aut benedicere sine proprij Parochi licentia ausus fuerit? Talis ipso Jure incurrit Suspensionem duraturam, donec ab Ordinario Parochi, qui Matrimonio interessè debèbat, seu à quo suscipienda fuerat Benedictio, absolvatur, ex Decreto Trid. sess. 24. c. 1. §. quòd si quis de reform. Matr. *Proceditque hoc*, sive Parochus, vel Sacerdos ille sit Regularis, sive Sæcularis, etiam sub prætextu consuetudinis immemorialis, aut privilegij; nam hoc per cit. S. Synodi Decretum sublatum est.